

KAI VAIKAS NETENKA SAUGUMO: INSTITUCIJŲ VAIDMUO

Vaikų gerovės centras „Pastogė“

Globos centras – socialinių paslaugų įstaiga, kuri, įgyvendindama vaiko globėjo / rūpintojo teises ir pareigas, pagal poreikį teikia ir organizuoja socialines paslaugas bei kitą pagalbą vaikui, budinčiam ir nuolatiniam globotojui, globėjui / rūpintojui, tėviams, šeimynų dalyviams, socialinių paslaugų įstaigų, dirbančių su vaikais, darbuotojams.

Globos centrai Lietuvoje pradėti steigti nuo 2018 metų.

Iš viso Lietuvoje yra 66 globos centrai, kuriuose dirba apie 400 darbuotojų.

Pagrindinės globos centrų veiklos kryptys: globėjų, tėvių paieška ir pritraukimas, jų mokymas bei vertinimas ir vaiko globa (teikiamos paslaugos).

Globos centru misija – užtikrinti, kad kiekvienas vaikas, netekęs tėvų globos, augtų šeimos aplinkoje, kai tai atitinka geriausiai jo interesus.

Globos centro komanda turi pasirūpinti, kad būtų užtikrinti geriausi interesai kiekvieno jų savivaldybės vaiko, kurio šeimą ištiko krizė ar jis neteko tėvų globos.

Bendra vaikų globos statistika Lietuvoje

Bendras vaikų skaičius Lietuvoje	514 257 (2023 m. pr.)
Bendras vaikų skaičius globoje	6 580 (1,3% nuo visų vaikų skaičiaus)
Globėjų (rūpintojų) šeimoje	4 746 (iš jų 472 vaikai iš Ukrainos)
Šeimynoje	254
Prižiūrimi budinčių globotojų	268
Viso institucijoje, iš kurių:	1 206 (tik LR piliečiai)
Šeiminiuose namuose	842
Vaikų globos institucijoje	364

Globos centre globojančioms, įvaikinusioms šeimoms paslaugas teikia

- Įstaigos vadovas;
- Globos centro vedėjas;
- Globos koordinatoriai;
- Valstybinės vaiko teisių apsaugos institucijos atestuoti asmenys;
- Psichologai;
- Teisininkas.

Globos centre teikiamos paslaugos

- pagalbos globėjams (rūpintojams), įvaikintojams ir budintiems, nuolatiniais globotojams paslauga (atranka, informavimas, konsultavimas);
- mokymų organizavimas (įskaitant tėstinį);
- pasirengimo globoti, įvaikinti vaikus vertinimas;
- savitarpio paramos, terapinių grupių organizavimas;
- tarpininkavimo su biologinėmis šeimomis paslauga;
- nepilnamečių poreikiams atliepti reikalingų specialistų konsultacijų organizavimas;
- psichologinė pagalba;
- intensyvi pagalba;
- atokvėpio kriziniu atveju bei darbingumo atkūrimo paslauga;
- sociokultūrinių renginių bei išvykų organizavimas;
- teisinės ir kitos reikalingos pagalbos organizavimas.

Globos koordinatorius, koordinuodamas pagalbą globėjų ir įtėvių šeimoms, kartu su kitais GC specialistais, organizuoja globojamo ar įvaikinto vaiko **individualių poreikių vertinimą**, atsižvelgdami į vaiko ypatumus, susijusius su jo amžiumi, gebėjimais bei įgūdžiais, situacija vaiko biologinėje ir globėjų ar įtėvių šeimoje šiose srityse:

- Fizinė raida, fizinė sveikata;
- Buities ir socialiniai įgūdžiai (savarankiškumas);
- Pažintinis vystymasis, ugdymas;
- Socialiniai ryšiai;
- Emocinė sveikata, elgesys;
- Šeimos aplinkos veiksniai.

Individualių poreikių vertinimas yra procesas, kurio metu siekiama nustatyti globojamo ar įvaikinto vaiko poreikius, jo stipriąsias ir silpnąsias puses bei globėjų ar tėvių ir kartu gyvenančių jų šeimos narių poreikius, kylančius dėl vaiko globos ar įvaikinimo, šių asmenų stipriąsias ir silpnąsias puses.

GC renka informaciją iš Švietimo ir ugdymo bei sveikatos priežiūros įstaigų, teisėsaugos institucijų, nevyriausybinių organizacijų, vadovaujantis **Socialinių paslaugų įstatymo 16 straipsnio 8 dalimi bei GC aprašu**, „Sveikatos priežiūros, švietimo ir ugdymo įstaigų, policijos ir kitų institucijų darbuotojai bei kiti asmenys privalo socialiniam darbuotojui teikti išvadas, būtinas asmens / šeimos socialinių paslaugų poreikiui nustatyti“.

Kas yra trauma?

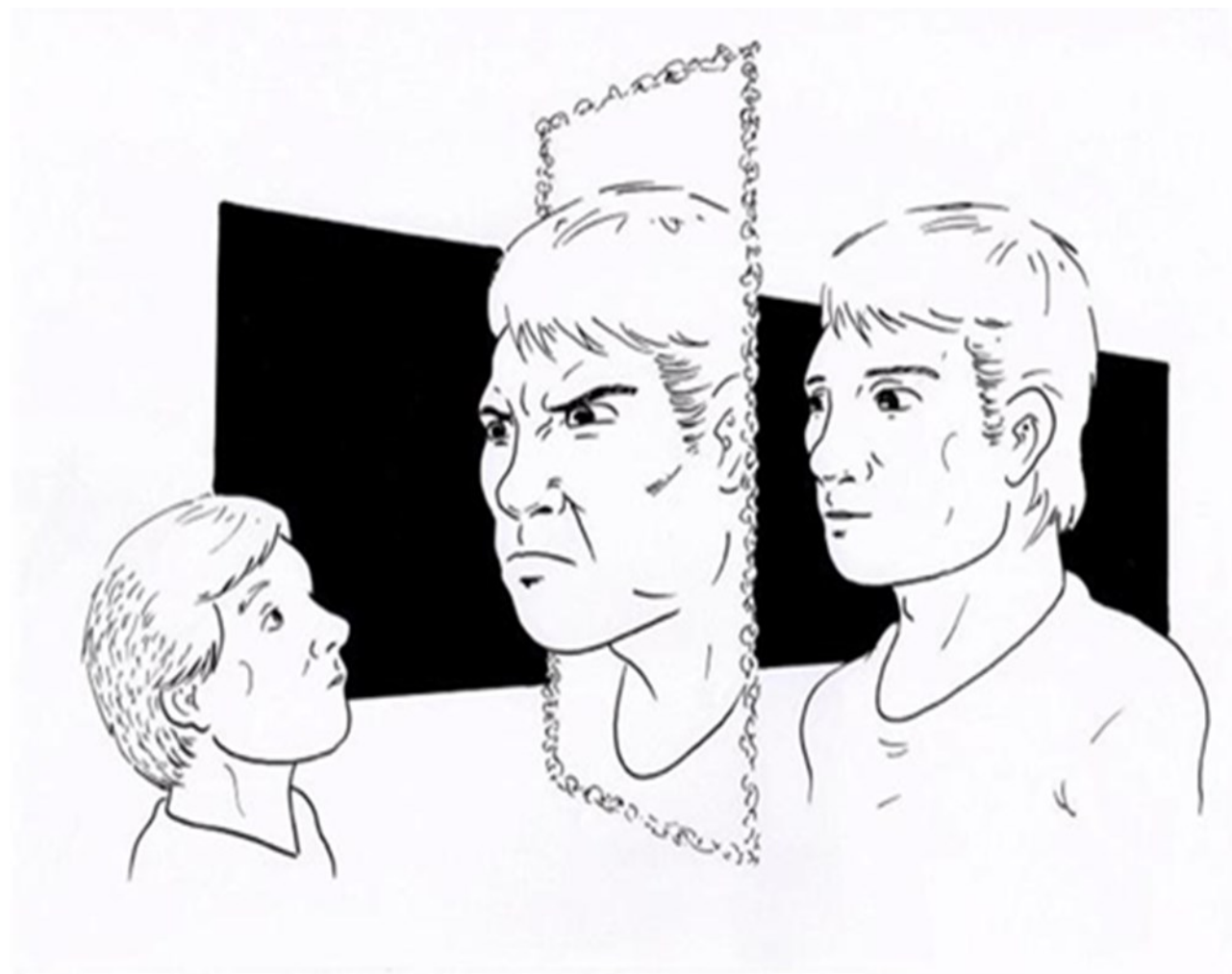
Trauma yra unikali, individuali įvykio ar besitęsiančių aplinkybių patirtis, kurios metu:

- asmens gebėjimas integruoti jausmines patirtis yra ***sutrikdomas***,
- asmuo patiria (subjektyviai) grėsmę gyvybei, kūnui ar normaliai psichinei būklei.

Trauma tai ne įvykis, bet kūno atsakas į tą įvykį.

Patyręs traumą reaguoja:

1. Puldamas. Pasireiškia agresija, kovojimas, siekimas išgąsdinti kitus.
2. Bėgdamas. Bet kokių situacijų vengimas.
3. Sustingdamas. Tai laikinas tiek vidinis, tiek išorinis paralyžius – gali būti galvos svaigimas, alpimas, kojų pakirtimas.

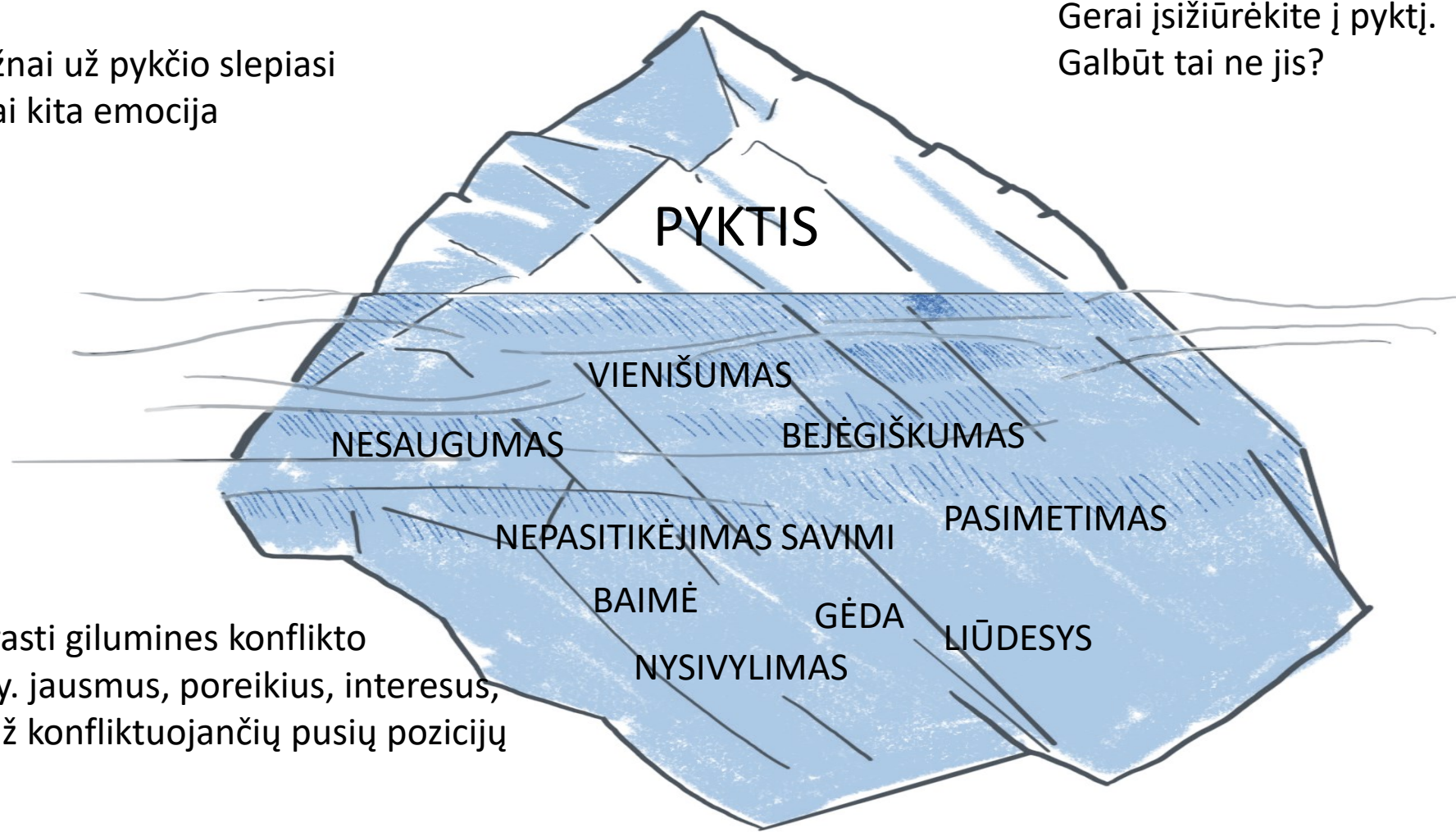
Traumai būdingi požymiai

- Kontrolės praradimas, kurį iššaukia pasikartojantys atsiminimai;
- Minčių, jausmų, veiklų ir situacijų vengimas;
- Nerimo būseną;
- Mintys apie savižudybę;
- Save žalojantis elgesys;
- Apatija;
- Agresyvus ir (ar) uždaras elgesys;
- Perdėtai prieraišus, priklausomas nuo kito elgesys.

Kristofo Besemerio (*Christoph Besemer*) ledkalnio modelis

Dažnai už pykčio slepiasi
visai kita emocija

Gera! Įsižiūrėkite į pyktį.
Galbūt tai ne jis?

Svarbu perprasti gilumines konflikto
priežastis, t. y. jausmus, poreikius, interesus,
kurios slypi už konfliktuojančių pusių pozicijų

Trauminė patirtis ir sunkumai raidos proceso metu

Žema savivertė • Patiria save kaip menkavertį; • Sunkumai, priimant pagyrimus ir negebėjimas džiaugtis; • Savęs kritikavimas ir kaltinimas.	Sunkumai santykiuose su kitais Šeimoje, mokykloje, su bendraamžiais ir kitais autoritetais.
Pažintinės srities sunkumai • Loginio mąstymo sunkumai; • Sunkumai galvoti prieš veikiant; • Sunkumai numatant veiksmų pasekmes.	Raidos sulėtėjimas • Fizinėje; • Socialinėje; • Pažintinėje ar/ir emocinėje srityse.
Prasti reflektavimo gebėjimai • Empatijos stoka; • Prastas gebėjimas suprasti save ir kitus (tiek jausmus, tiek mintis, poreikius ar motyvaciją).	Impulsų kontrolės sunkumai • Emocijų reguliacijos sunkumai; • Dėmesio koncentracijos sunkumai; • Sunkumai įvertinant pavojų.

Traumos gijimo procesas (reikia laiko)

1. Stabilizacija

- Saugumo ir stabilumo sukūrimas
- Trauminio patyrimo supratimas
- Išmokimas žodžiais pavadinti jausmus

2. Integracija

- Fiziologinių reakcijų kontrolė ir valdymas
- Trauminio patyrimo perdirbimas
- Įsitikinimų keitimas

3. Adaptacija

- Socialinių ryšių atkūrimas
- Savęs efektyvumo jausmo atkūrimas „Aš galiu“
- Atstatančios / stiprinančios emocinės patirties kūrimas

Pagrindinės nuostatos

Kylantys sunkumai

- Ne visada atsižvelgiama į PPT rekomendacijas;
- Atsakymuose į užklausas - nepilna, neatnaujinta informacija;
- Globos centras nėra informuojamas apie vykstančius Vaiko gerovės komisijos posėdžius ir juose priimtus sprendimus;
- Konfidencialumo nesilaikymas;
- Patyčios dėl statuso.

Konfidencialumo laikytis – PRIVALU! Informacijos teikimas apie nepilnamečius asmenis yra ypač jautrus ir ribojamas teisės aktais.

Prieš dalijantis informacija apie nepilnamečius asmenis, reikalingas jo įstatyminių atstovų sutikimas.

Visada **siekite apsaugoti** nepilnamečio tapatybę. **Venkite skelbti** jo vardą, pavardę, nuotrauką, adresą ar kitą informaciją, kuri gali jį identifikuoti.

Būkite ypač atsargūs skelbdami informaciją apie privatų nepilnamečio gyvenimą, sveikatą, šeimos situaciją ar nusikalstamą veiklą.

Visada **laikykitės galiojančių teisės aktų**, reglamentuojančių asmens duomenų apsaugą, ypač tų, kurie susiję su nepilnamečiais.

Visada **įvertinkite būtinumą** skelbti ar dalytis turima informacija. Ja galima dalytis tik tada, kai tai yra būtina pagal teisės aktus, sudarytas sutartis, užtikrinant asmens duomenų apsaugą ir privatumą.

Kviečiame bendradarbiauti !

Mūsų kontaktai:

**P. Plechavičiaus g. 21, Kaunas,
+370 37 313912
+370 683 55795
El. p.: administracija@pastoge.lt**

<https://www.pastoge.lt>

